



SAVJET RTCG
Podgorica, 20.11.2024. god.

Na osnovu člana 19 stav 1 tacka 21 Zakona o nacionalnom javnom emiteru - Javnom medijskom servisu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 060/24 od 24.06.2024) i člana 44 stav 1 tacka 2 Statuta Javnog medijskog servisa (RTCG), broj 01-6931 od 09.10.2024. godine, Savjet RTCG na sjednici održanoj 19.11.2024. godine, donio je

PRAVILNIK O PROGRAMSKIM PRINCIPIIMA I PROFESIONALNIM STANDARDIMA RTCG

Član 1

RTCG je slobodan, nezavistan i profesionalni javni emitterskih segmenta crnogorskog društva. RTCG za cilj ima zadovoljenje potreba građana i građanki Crne Gore za kvalitetnim obrazovnim, naučnim, kulturno- umjetničkim, informativnim, zabavnim programima, dječjim, sportskim i drugim programskim sadržajima.

RTCG preuzima pred javnošću odgovornost da proizvede i emituje na svojim kanalima programe koji su u skladu sa najvišim opštim standardima i vrijednostima demokratskog društva, naročito u špoglju raznovrsnosti, kvaliteta sadržaja i uredničkog integriteta.

OBAVEZE RTCG KAO JAVNOG EMITERA

Član 2

Javni medijski servis (u daljem tekstu: RTCG) je servis svih građana, obezbjedjuje informisanje svih građana Crne Gore na nivou standarda koji su sadržani u međunarodnim dokumentima o javnom elektronskom emitovanju.

RTCG ima obavezu da informiše, zabavi i edukuje građanstvo, kao i da poveća stepen znanja i razumijevanja o lokalnim, regionalnim i globalnim procesima, promjenama i izazovima. Za svoj rad odgovara javnosti.

Ostvarivanje uloge RTCG zasniva se na opštim principima javnog emitera kao sto su univerzalnost, raznolikost, nezavisnost i prepoznatljivost.

RTCG kao nacionalni javni emiter Crne Gore mora da bude dostupan sveukupnom građanstvu i da se obraća celokupnom stanovništvu, bez obzira na društveni položaj, prihode ili bilo koje druge oblike različitosti. Univerzalna dostupnost podrazumijeva da slušaoci i gledaoci mogu ne samo da primaju programe u podjednakoj mjeri na cijeloj teritoriji Crne Gore, već i da mogu da ih prate i razumiju. RTCG će obezbjedjivati vijesti o međunarodnim zbivanjima, kao i kvalitetne programe koje svijet nudi, poštujući princip otvorenog društva po kojima su građani Crne Gore građani Evrope i svijeta.

RTCG kao nacionalni javni emiter odražavaće puni spektar javnih interesa nudeći raznovrsnost programskih sadržaja i žanrova.

RTCG kao nacionalni javni emiter predstavlja javni forum na kojem se ideje izražavaju slobodno, gdje cirkulišu informacije, mišljenja i kritike.

RTCG teži da slušaocima i gledaocima bude prepoznatljiva po kvalitetu i osobenom karakteru svojih programa, po originalnom pristupu, svestranosti žanrova, programskim inovacijama i po afirmaciji vrhunskih standarda u audio - vizuelnoj produkciji.

RTCG samostalno proizvodi uređaje i emituje programe nezavisno od političkih, ekonomskih i drugih centara moći.

Finansiranje RTCG u skladu sa Zakonom o nacionalnom javnom emiteru – Javnom medijskom servisu Crne Gore (u daljem tekstu Zakon), osnova je uredićeke nezavisnosti i institucionalne autonomije RTCG, kao i njene obaveze i odgovornosti prvenstveno prema slušaocima i gledaocima i ukupnoj javnosti.

Za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG iz Budžeta Crne Gore preusmjeravaju se sredstva na godišnjem nivou u visini od 1,34 %BDP (bruto domaćeg proizvoda), čiju procjenu utvrđuje Vlada usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.

CILJEVI RTCG

Član 3

RTCG izlazi u susret zahtjevima i interesima slušalaca i gledalaca, u skladu sa odredbama Zakona o nacionalnom javnom emiteru- Javnom medijskom servisu Crne Gore i odredbama Statuta RTCG, tako što oba programa Radija Javnog medijskog servisa, tri programa Televizije Javnog medijskog servisa i jedan televizijski program posredstvom satelita, kao i Internetska publikacija Javnog medijskog servisa treba da:

- a) Budu javni emiteri za informacije, edukaciju, kulturu, umjetnost, zabavu i sport;
- b) Stimulišu, odražavaju i afirmišu raznolikosti bogastvo životne i kulturne stvarnosti u Crnoj Gori
- c) Pravovremeno, sveobuhvatno, objektivno, uravnoteženo i vjerodostojno obrađuju događaje u Crnoj Gori, regionu i šire, podražavajući fer i konstruktivan dijalog na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou.
- d) Sadrže obrazovne programe uključujući i opšte i specijalističke sadržaje;
- e) Uključuju visok standard programa za djecu i mlade;
- f) Sadrže proporcionalan spektar programa na albanskom jeziku i jezicima drugih manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

PROFESIONALNI STANDARDI

Član 4

Informativni programi i svi drugi programi RTCG, kao i Internetska publikacija RTCG pridržavaju se sljedećih profesionalnih standarda.

TAČNOST

Prenesena poruka mora da reflektuje tačne činjenice i ne smije navoditi na pogrešan zaključak. U prilozima koji prikazuju stvarne osobe moraju se izbjegavati tehnike virtuelna stvarnosti, osim u slučajevima kada je to u službi poruke ili zaštiti ličnih interesa, i kada je to na odgovarajući način označeno.

OBJEKTIVNOST

Izvještavanje ne smije da sadrži vrijednosne kvalifikacije od strane autora. Činjenice i stavovi moraju biti predstavljeni ravnopravno, a izvještavanje mora nepristrasno uzeti u obzir sve osobe, institucije i dogadjaje, relevantne za temu.

Objektivnost u informativnim programima ne obezbjeđuje se samo ravnotežom suprostavljenih stavova,već i kompletnim predstavljanjem okolnosti koje su dovele do tih stavova.

Pri izvještavanju treba izbjegavati sve što izaziva razumnu sumnju u objektivnost novinara ili nacionalnog javnog emitera i što bi moglo stvoriti predstavu da su oni izloženi pritisku ideološke, političke, finansijske, socijalne, vjerske ili kulturne prirode.

Reporter može da izrazi profesionalni novinarski sud zasnovan na relevantnim činjenicama, ali ne i lično mišljenje koje je posljedica jednostranih stavova vezanih za određena pitanja.

Kreatori radio i televizijskih programa krše profesionalne standarde ako kriju, zanemaruju, ili u neadekvatan kontekst stavljuju (plasiraju) informacije sa kojima se lično ne slažu.

CENSURA

Prema ustavu Crne Gore, koji pruža pravo na slobodu i nezavisno informisanje, svaka vrsta cenzure je nezakonita i neetička. Urednici i novinari RTCG ne smiju podleći nikakvoj vrsti pritiska, direktnog niti indirektnog, da se njihovi programi cenzurišu. Razne forme komformističke autocenzure, nespojive su sa objektivnim i nezavisnim novinarstvu posvećenom pojedincu i građanskom konceptu društva.

PROVJERAVANJE ČINJENICA

Novinari i urednici RTCG su dužni da prije emitovanja provjere sve činjenice. Ukoliko provjera nije moguća, mora se precizno navesti izvor. U slučajevima od posebnog interesa za javnost može se garantovati anonimnost izvora za bitnu informaciju. Identitet ovakvog izvora mora biti poznat nadležnim urednicima programa, a njegov kredibilitet provjeren. Posebno je nužan oprez i provjera podataka prilikom korišćenja neautorizovanih izvora sa interneta, jer on omogućava neograničen pristup i neselektivno korišćenje podataka, što može dovesti do dezinformisanja javnosti. Ukoliko se neautorizovan izvor sa interneta ipak koristi, treba da bude jasno označen kao takav.

KREDIBILITET

Novinari i drugi autori programa RTCG moraju biti nezavisni u radu i zadržati autonomiju novinarske profesije i svih ostalih profesija koje pomažu u formiranju sadržaja radio i televizijskih programa.

Informativni programi moraju tačno da prenose dogadjaje, podatke i izjave, omogućavajući gledaocima i slušaocima da sami formiraju stavove. Novinari i urednici su odgovorni ne samo za ono što objeve već i ono sto prečute, a od interesa je za javnost.

RTCG neće emitovati programe koji sadrže i promovišu poruke mržnje, podstiču na mržnju ili na predrasude prema pojedincu, grupi ili zajednici.

Za sticanje ili očuvanje kredibiliteta posebno je važno da se u programima jasno razgraniči razlika između novinarskog priloga i reklame, i da se izbjegne zamagljivanje granice izmedju njih.

Obavezna je distanca od informacija koje plasiraju agencije za odnose sa javnošću, koje stvaraju imidž i reputaciju određenim ličnostima za novac.

PRAVO NA ODGOVOR I ISPRAVKU

Član 5

RTCG neće okljevati da prizna materijalnu grešku kada se utvrdi da je do nje došlo. Greške moraju biti jasno, tačno i blagovremeno korigovane. Ispravka mora biti blagovremeno objavljenja i ne može u

znatnoj mjeri prevazići dužinu prvobitnog netačnog emitovanja.

JAVNOST RADA

Član 6

Novinarski rad je javan i novinari RTCG su obavezni da kategorično odbiju svaki pokušaj bilo koje institucije ili pojedinca da ograniči pristup informacijama ili da koriste novinarski rad za interes koji nije u skladu sa principima slobode i nezavisnosti novinarske profesije.

PRAVEDNOST

Član 7

Ne smatra se da su bilo koja vijest ili programski sadržaj pravedni ako:

- a) ne uključuju sve relevantne činjenice;
- b) uključuju beznačajne činjenice,a zanemaruju važne
- c) navode gledaoce i slušaoce na pogrešan zaključak
- d) reporteri koriste izraze ili šeme koji otkrivaju njihovu pristrasnost.

JEZIK

Član 8

RTCG kao nacionalni javni emiter koji proizvodi nacionalni program,mora posebno da obrati pažnju na jezik kao ustavnu kategoriju.

Službeni jezik u Crnoj Gori je crnogorski jezik. Ćirilično i latinično pismo su ravnopravni.U službenoj upotrebi su i srpski,bosanski,albanski i hrvatski jezik.

Jezik mora biti jasan i jednostavan,treba izbjegavati preuveličavanje i dvosmislenost.Spikeri i voditelji programa ,kao i novinari(i svi drugi zaposleni ili slobodni autori programa)obavezni su da u svim programima,uključujući programe nacionalnih i etičkih zajednica,koriste književni jezik.

U glavnim informativnim programima preporučljivo je makar povremeno emitovati priloge autora albanske i drugih nacionalnih i etničkih zajednica na njihovom maternjem jeziku sa titlom.

U principu,u programima RTCG nije dozvoljeno korišćenje vulgarnih izraza niti korišćenje jezika koji nije u skladu sa važećim društvenim normama.

PROMOCIJA JEZIKA,KULTURE I UMJETNOSTI

Član 9

RTCG afirmiše i razvija crnogorski nacionalni i kulturni identitet i jezik i promoviše vrijednosti crnogorskog multikulturalnog društva u svoj njegovojo raznolikosti.RTCG emituje,podstiče i afirmiše multikulturalno stvaralaštvo Crne Gore i doprinosi mu vlastitom produkcijom.

RTCG ima obavezu da njeguje i afirmiše jezik kao ustavnu kategoriju u govornoj(sinhronizacija) i štampanoj(titlovanje) formi.

Obezbjedjivanjem da građanstvo ima uvid u najbolja ostvarenja u regionu,Evropi i šire,uz adekvatan procenat nezavisne RTV produkcije,RTCG teži da daje pečat crnogorskoj kulturnoj sceni kreativnošću koja je svojstvena nacionalnom javnom emiteru.RTCG razvija partnerski odnos sa kulturnim institucijama (državnim i drugim) u Crnoj Gori i šire.

PRISTUP JAVNOSTI VAŽNIM DOGAĐAJIMA

Član 10

RTCG će izvještavati uživo o događajima od javnog interesa iz društvenog, ekonomskog, političkog, kulturnog i sportskog života(festivali,sportska takmičenja,debate u Parlamentu dr.) u skladu sa listom značajnih događaja koju će, shodno Zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama, utvrditi Savjet Agencije za audiovizuelne medijske usluge.

SPEKTAR TEMA

Član 11

U programima RTCG mora da se obezbijedi odgovarajuća ravnoteža između međunarodnih, nacionalnih, regionalnih i lokalnih vijesti.

Poseban naglasak moraju imati programski sadržaji koji omogućavaju povećanje stepena znanja i razumijevanja procesa i promjena čime se direktno doprinosi razvoju društva.

Značajno je da novinari i drugi autori programa RTCG istražuju i predstavljaju pozitivne,kao i negativne događaje, ličnosti i društvene pojave, iako oni možda neće privući opštu pažnju.

URAVNOTEŽENOST IZVJEŠTAVANJA

Član 12

Programi RTCG koji se bave pitanjima od javnog interesa koja izazivaju različite stavove u javnosti moraju adekvatno i jednako da predstave različite tačke gledišta. To podrazumijeva nepristrasnost i razumno procjenjivanje težine određenih stavova i mišljenja,njihov značaj ili potencijalni značaj.

Kad god je moguće, novinari moraju da pronadu predstavnike svih uključenih strana i da obezbijede u programu sve relevantne stavove.Ukoliko je to nemoguće, oni o tome jasno i direktno moraju da obavijeste javnost.

Novinari i urednici moraju biti svjesni neophodnosti ravnoteže u tretiraju spornih pitanja.Profesionalni standard RTCG je da se o kontraverznim temama obezbijedi i neutralno ekspertsko mišljenje.

Suprostavljena mišljenja o kontraverznim dogadjajima,temama i pojavama prezentiraju se u istom prilogu ili emisiji,odnosno u narednoj emisiji koja čini dio iste serije emisija.

URAVNOTEŽENOST U INFORMISANJU U DRAMAMA I DOKUMENTARCIMA

Član 13

Kada se u drami na realističan način opisuju živi ljudi ili savremene situacije na kontraverzan način, ona ima obavezu da bude tačna i pravedna u odnosu na najznačajnije činjenice.Treba napraviti jednu distinkciju između drama zasnovanih na činjenicama ili stvarnim likovima dramatizovanih dokumentaraca koji imaju za cilj rekonstrukciju stvarnih dogadjaja.PUBLICI MORA BITI JASNO DA LI GLEDALJU ČINJENICE ILI FIKCIJU.

IZVJEŠTAVANJE O RADU SKUPŠTINE

Član 14

Radio Javnog medijskog servisa i Televizija Javnog medijskog servisa posebno Parlamentarni kanal, kao i Intrnetska publikacija Javnog medijskog servisa će iscrpno i sveobuhvatno pratiti parlamentarni život u Crnoj Gori.Izvještaji o radu Skupštine u programima RTCG i internetskoj publikaciji RTCG

moraju dati nepristrasnu sliku aktivnosti Skupštine. To znači da su obavezni da predstave čitav spektar stavova o određenom pitanju na izbalansiran način. Novinar mora u izvještaju da informiše javnost o mspraći poslanika za i protiv određenog pitanja. I kada je rasprava zaključena a i dalje izaziva kontradiktome stavove. RTCG je obavezna da ih prezentira sve dok, po njenom sudu, svi relevantni stavovi ne budu predstavljeni. Prilikom montaže govora iz Skupštine pauzom se mora jasno pokazati kada su korištena dva dijela govora ili objašnjnjem novinara kojim se daje do znanja da ova dva dijela nisu u kontinuitetu. Prilikom montaže nedopustiv je svaki oblik manipulacije.

Izjave date u Skupštini imaju imunitet prilikom izvještavanja, što pruža RTCG-u odbranu od optužbi za klevetu.

Zbog izuzetnog mačaja sjednica Skupštine, Radio Javnog medijskog servisa i Televizija Javnog medijskog servisa na Parlamentarnom kanalu odnosno jednom od programa Radija Javnog medijskog servisa direktno prenose skupštinska zasjedanja kada je na dnevnom redu.

- donošenje Ustava;
- konstitusanje Skupštine Crne Gore i izbor predsjednika Skupštine Cme Gore;
- izbor predsjednika Vlade Cme Gore;
- izbor i razrješenje Vlade Crne Gore;
- rasprava o povjerenju Vladu Crne Gore;
- obraćanje predsjednika Crne Gore i predsjednika Vlade Crne Gore Skupštini i diskusija tim povodom;
- usvajanje prostornog plana, Budžeta i završnog računa Crne Gore;
- donošenje sistemskih zakona o kojima Skupština odlučuje većinom glasova ukupnog broja poslanika i
- svečane sjednice Skupštine Cme Gore.

Parlamentarni kanal Televizije Javnog medijskog servisa direktno prenosi sjednice Skupštine kao i sjednice skupštinskih odbora. Sve odluke u [dl] elu prenosa i emitovanja se donose u skladu sa uredivačkom politikom i programsko-produkcionim planovima koje usvaja Savjet RTCG.

IZVJEŠTAVANJE O POLITIČKIM PARTIJAMA

Član 15

RTCG izvještava o svakodnevnim aktivnostima političkih partija, pri čemu je njen zadatok kao nacionalnog javnog emitera da ima nepristrasan stav prema svim partijama.

U skladu sa Zakonom o audiovizuelnim medijskim uslugama i Zakonom o izboru odbornika i poslanika, u programima RTCG nije dozvoljena politička propaganda, osim u vrijeme predizborene kampanje. Prisustvo političke partije u emisijama RTCG zavisi od njene aktivnosti. Konferencije za novinare nijesu jedino mjerilo stranačkih aktivnosti. RTCG nije obavezna, osim ča vrijeme predizbornih kampanja, da unaprijed obezbijedi političkim partijama jednakov vrijeme u programima. Urednici su dužni da u određenom vremenskom periodu na odgovarajući način obezbijede predstavnicima svih parlamentarnih stranaka da prezentiraju stavove o aktuelnim temama. RTCG je obavezna da pozove na raspravu sve parlamentarne stranke. Kada pozvani učesnik odbije učešće ili nije u mogućnosti da prisustvuje, to obično ne treba da bude razlog za otkazivanje emisije. U tom slučaju RTCG treba da nastoji da obezbijedi odgovarajuću zamjenu kako bi mogla da predstavi različite stavove. Ako to može da prouzrokuje jednostranost i neuravnotočnost programa neophodno je odložiti emisiju.

U slučaju emitovanja dužih razgovora sa predsjednikom Vlade o aktuelnim pitanjima, neophodno je obezbijediti sličnu priliku za emitovanje stavova opozicionih partija. Ukoliko opoziciju čini više od dvije stranke, emitovanje ne smije da traje više od jedne i po dužine priloga predsjednika Vlade. Program mora biti emitovan u ekvivalentnoj emisiji, ako je moguće odmah poslije pojavljivanja

predsjednika Vlade ili u sljedećoj emisiji istog serijala.

PREDIZBORNE KAMPANJE

Član 16

U skladu sa članom 55 Zakona o izboru odbornika i poslanika Savjet RTCG donijeće posebna pravila o političkoj propagandi za vrijeme predizborne kampanje.

ODNOS SA DRŽAVnim ORGANIMA

Član 17

Iako je osnovana od strane Skupštine Cme Gore, RTCG je nezavisan i autonoman nacionalni javni emiter. Uredivački timovi i novinari saraduju sa državnim organima na ravnopravnoj osnovi i ne primaju niti izvršavaju njihova naredenja.

Programi RTCG pružaju integralne i detaljne izvještaje o radu Vlade i drugih državnih organa i tačno i detaljno prenose stavove opozicije i predstamika građanskog sektora.

Urednici i novinari treba da zadrže profesionalnu distancu od svih instrumenata vlasti, jer u suprotnom mogu ugroziti integritet RTCG.

Zakonske odredbe o državnim i vojnim tajnama nameću obavezu da funkcioneri i institucije čuvaju takve dokumente. Vojna ili zvanična tajna može u određenim slučajevima služiti kao paravan za interes pojedinaca, grupe ili službi koje žele da sakriju značajne činjenice ili nelegalne radnje od javnosti. O objavljivanju takvih dokumenata i činjenica odlučuju direktor Radija, direktor Televizije i direktor Internetske publikacije Javnog medijskog servisa..

ODNOSI SA VOJSKOM

Član 18

Prilikom izvještavanja o vojnim pi tanjima uredivački timovi RTCG poštuju demokratski princip da se vojska nalazi pod civilnom upravom.

ODNOSI SA POLICIJOM

Član 19

RTCG pomaže javnosti emitujući poruke policije i upozorenja u vezi sa problemima u saobraćaju i hitnim slučajevima. Informativni program prenijeće apel policije za informacije o ozbiljnom zločinu.

Informativni program objektivno prati ulogu policije, kao i svih državnih organa. Praćenje policije na određenim operativnim dužnostima urednici i novinari moraju razmotriti kroz prednosti i mane prihvatanja takvih poziva s obzirom na to da postoji korist za javnost da vidi sprovodenje operacija ali i rizici po novinare.

STANDARNI PRODUKCIJE

Član 20

PRIKUPLJANJE INFORMACIJA

Ankete

Anketiranje i rezultati anketiranja treba da su u skladu sa profesionalnim standardima tačnosti, nepristrasnosti i vjerodostojnosti. Ankete ne sprovode novinari i redakcije RTCG, već se povjeravaju drugim institucijama i ekspertima kompetentnim i ovlašćenim da sprovode ankete zasnovane na provjerenim metodama i prihvaćenim standardima. Sve inicijative za anketiranje mora unaprijed odobriti direktor programa.

Emitovanje rezultata anketa

Prije emitovanja rezultata bilo koje ankete od novinara se očekuje da:

- a) prikupi sve neophodne informacije o korišćenim metodama, kao i glavne rezultate ankete;
- b) uporedi interpretaciju rezultata autora studije sa mišljenjem drugih eksperata iz te oblasti;
- c) utvrdi validnost korišćenih metoda i interpretacije rezultata.

Prilikom emitovanja rezultata ankete novinar mora da:

- a) da prednost činjenicama u odnosu na interpretaciju tih činjenica;
- b) objavi ime osobe ili organizacije koja je sprovedla anketu kada je to relevantno, političko opredjeljenje, naziv sponzora, populaciju obuhvaćenu anketom, veličinu uzorka, period anketiranja, odnos odgovora i marginu greške.

Detaljni podaci su dostupni na internet stranici RTCG.

Nenaučne ankete

Ankete koje nijesu sprovedene u skladu sa priznatim standardima ne pružaju validne rezultate niti su izvor pouzdanih informacija.

Posebnu pažnju treba obratiti prilikom prezentacije ankete bilo da se radi o direktnom prenosu ili prethodno snimljenoj anketi, kao i na izjave prikupljene u razgovorima sa slučajno odabranim osobama ili publikom u kontakt programima. Komentari prikupljeni na ovaj način moraju biti predstavljeni samo u svrhu ilustrovanja spektra i vrste javnog mnjenja. Ne smije se nagovijestiti da takva mišljenja o određenom pitanju odražavaju rasprostranjenost ili težinu mišljenja u zajednici. U slučajevima ad hoc anketiranja gradana o protivrječnim društvenim temama, neophodno je ispoljiti visoku dozu opreza i izbjegći mogućnost manipulisanja.

Telefonsko glasanje

U svojim informativnim programima RTCG ne praktikuje telefonsko glasanje niti emituje rezultate takvih glasanja. Izuzeci su neki zabavni programi gdje je telefonsko glasanje u skladu sa metodologijom medunarodnih i drugih takmičenja i gdje nedostatak pouzdanosti i kredibiliteta telefonskog glasanja ima protivtežu u drugim metodama glasanja i evaluacije takmičara ili učesnika.

Kontakt programi

U kontakt programima koji se emituju uživo producenti moraju biti u pripravnosti zbog mogućnosti da oni koji se uključe u program prekrše zakon ili opšteprihvaćene norme ukusa, pristojnosti ili izražavanja.

Oni koji se uključuju u program moraju biti predstavljeni imenom i prezimenom, što je naročito važno

u programima koji se bave političkim temama (glasanjem o ličnostima i izjavama, itd.).

Predstavljanje imenom i prezimenom nije obavezno u takozvanim savjetodavnim programima (programima koji se bave zdravstvom, poljoprivredom, itd.).

PRIVATNOST 1 PRIKUPLJANJE INFORMACIJA

Član 22

Privatnost nasuprot javnog života

Privatnost pojedinca u okviru programa RTCG u ovom smislu podrazumjeva privatni život za razliku od njegovog javnog života. Može da se desi da novinari povremeno narušavaju privatni život pojedinca. To je dozvoljeno samo u slučajevima kada privatni život pojedinca utiče na njegov javni život ili postane dio njegovog javnog života ili postane predmet opravdnog interesovanja javnosti.

Postoje brojne situacije u kojima pojedinci ne mogu ili ne treba da budu identifikovani. U ovim slučajevima ne smiju biti korišćene fotografije ili detalji koji bi mogli nagovijestiti identitet pojedinca.

Opšte prihvaćen je profesionalni standard daje pravo na privatnost obrnuto srazmijemo značaju javne funkcije koju pojedinac obavlja. I kada lični život javnih ličnosti opravdano postane predmet istrage, nijesu ni tada lišeni svih prava na privatnost. Od suštinskog je značaja da se poštuje ljudi na dostojanstvo, a da se istražuju i utvrđuju relevantne činjenice za javnost.

Identitet osumljičenog

Prilikom izvještavanja o osobama koje se nalaze pod istragom policije treba pažljivo razmotriti da li je važniji interes javnosti ili zaštita pojedinca. U slučajevima kada se informacijom koju da policija ili drugi istražni organi otkrije identitet osumljičenog (npr. njegovi inicijali, itd.) u tolikoj mjeri da ga nije potrebno prikrivati u izvještaju, njegovo ime ili identitet može biti naveden uz prethodno odobrenje direktora.

Identitet optuženog

Optuženi u sudskim postupcima ne prikazuju se u ponižavajućim okolnostima.

Pri otkrivanju identiteta osobe optužene za krivično djelo emituje se samo dio sudskog procesa, imajući u vidu da između optužbe i sudenja može proći dug vremenski period i s obzirom na to da posljedice mogu biti štetne po nevinu osobu. Kada se u programu RTCG otkriva identitet osobe optužene za krivično djelo, od jednakog je značaja da uslijedi i izvještaj o sudskoj presudi.

Identitet žrtava zločina

Radio Javnog medijskog servisa i Televizija Javnog medijskog servisa imaju posebnu obavezu da u svojim programima nikada ne nanesu nepotrebnu bol žrtvama i po pravilu ne objavljaju njihov identitet, kao i na Internetskoj publikaciji Javnog medijskog servisa .

Izuzetak mogu biti slučajevi:

- a) kada žrtva pristane na otkrivanje identiteta (pismeno ili preko snimka);
- b) kada žrtva dobrovoljno ustupi svoju priču za emitovanje;
- c) kada u izuzetnim slučajevima preovlada interes javnosti.

Kada bez odgovarajućeg zakonskog procesa navodna žrtva optuži nekoga za zločin RTCG ne garantuje anonimnost navodnoj žrtvi. Prenošenje optužbi zavisi od detaljne provjere kredibiliteta osobe od strane uredištačkog tima i pravnog odjeljenja, kao i dokaza koje ona iznosi i fizika od tužbe nogklevale.

Ni pod kojim okolnostima, osim u slučaju smrti žrtve, RTCG neće otkriti identitet maloljetne žrtve zločina.

Zaštita izvora informacija

Informacija dobijena od izvora koji ne želi da bude identifikovan u javnosti može da se koristiti ukoliko je izvor poznat novinaru i ako uživa prima facie kredibilitet.

Da bi se izbjegla mogućnost manipulacije objavljinjem netačnih ili neobjektivnih informacija, novinar mora pažljivo da pouzdanost izvora i mora da dode do dokaza koji potvrđuju informaciju iz najmanje dva druga odgovarajuća izvora.

Otkrivanje izvora nadležnom uredniku ne treba miješati sa javnim otkrivanjem izvora. Urednik programa mora da tretira takvu informaciju sa apsolutnom povjerljivošću. Kada urednik programa smatra da nedostaju određeni elementi koji omogućavaju utvrđivanje kredibiliteta i tačnosti, ima pravo da odbije emitovanje takvog izvještaja.

Zaštita izvora informacija je moralno[†] pravo profesije, koja poput medicinske ili pravne ima određena prava i mora da se pridržava određenih obaveza. Novinar i urednik moraju znati razloge zbog kojih izvor želi da ostane anoniman. Dužni su da razjasne sve uslove koji se tiču bilo kakvog obećanja koje se daje u zamjenu za informaciju. Novinar ne može da garantuje zaštitu izvora intromacije ako bi time bila ugrožena bezbjednost građana ili štićene kriminalne radnje. U tom slučaju RTCG neće savjetovati zaposlenom da odbije da se povinuje zahtjevu suda.

Anonimni učesnici programa

Tačnost i integritet u nounarstvu zahtijevaju da identitet intervjuisane osobe bude poznat publici. Slučajevi u kojima je dozvoljen anonimni učesnik intervju zahtijevaju prethodno odobrenje odgovornog urednika informativnog programa.

Odbajanje učešća u program

Svako ima pravo da odbije učešće u programu. Kada publika s pravom postavi pitanje zašto određeni pojedinac nije zastupljen, potrebno je dati tačno objašnjenje. Potrebno je uvek, u slučajuuma odbijanja pozvanog gosta navesti daje gost urednu pozvan i da je odbio poziv kao i dati obrazloženje pozvanog gosta zbog čega ne želi da učestvuje u programu.

Zabrane

Urednici i novinari RTCG dužni su da poštaju zabranu emitovanja određenog materijala. To ih ne sprečava da pokušaju da ubijede izvor informacija da povuče ili promjeni svoju zabranu. Ukoliko drugi mediji prekrše zabranu, RTCG će u svakom pojedinačnom slučaju da razmotri opravdanost tog postupka.

Vijesti i izvještaji

Vijesti i izvještaji moraju biti jasni, neospomični, vjerodostojni i otvoreni za provjeru. Ne smiju da uključuju elemente komentara. RTCG neće emitovati takozvane komentarisanе vijesti i izvještaje. Sve prenesene činjenice moraju biti provjerene, kada provjera nije moguća, mora se jasno navesti izvor.

Intervjui

Autor intervjuja mora prije intervjuja da obavijesti osobu koju intervjuje o svrsi u koju će intervju biti

korišćen. Prilikom korišćenja intervjeta, RTCG se mora ponašati u skladu sa uslovima dogovorenim prije intervjeta.

Kada se obavlja intervjet sa dvije ili više osoba pojedinačno za isti program ili serijal programa, nijednom od učesnika ne smije se dozvoliti da čuje stavove drugih učesnika.

Kada je intervjue snimljen za kasniju montažu treba imati fer tretman prema intervjuisanim osobama. To podrazumjeva da budu informisane o tome da će njihov prilog biti naknadno montiran. Intervjuisanoj osobi od koje se traži da odgovori na detaljnu kritiku treba pružiti priliku da u potpunosti odgovori na sve glavne tačke kritike. Biranje samo slabijih odgovora intervjuisane osobe u odnosu na efektno demantovanje nije fer.

Treba biti oprezan sa pristankom da se intervjuje koji će biti snimljeni tretiraju kao intervju "uživo".

Telefonski intervjeti

Osoba od koje se traži intervjet telefonom nlori mora biti obaviještena o svrsi intervjeta i mora se dobiti njeni odobrenje prije mitovanja intervjeta.

Kada se telefonski intervjue koriste za konsekutivno intervjuisanje suprotstavljenih strana, prvi učesnik mora biti informisan o prisustvu dugog prije početka intervjeta. Kada je tema kontroverzno pitanje, obavezna je ravnoteža.

Komentar

Zadatak je RTCG da informiše gradanstvo što je detaljnije moguće na nepristrasan način o događajima od nacionalnog i medunarodnog značaja. Novinari ni u kom slučaju ne smiju koristiti samo one činjenice koje odgovaraju njihovom ličnom mišljenju.

Kada se emituje komentar, to mora biti jasno stavljeno do znanja publici. Komentari moraju uključivati sve tačke gledišta na odredena pitanja.

Plaćanje

RTCG ima opšte pravilo da ne plaća izvorima informacija.

Ukoliko je u izuzetnim slučajevima zbog javnog interesa potrebno da se razmotri plaćanje izvorima informacija, nužno je odobrenje direktora. Činjenica da je došlo do takvog plaćanja mora se emitovati.

RTCG neće vršiti bilo kakve isplate zaposlenima u državim institucijama (poslanicima, odbionicima, ministrima, vladinim i partijskim funkcionerima) kao izvorima informacija.

Izvještavanje o izuzetnim događajima

Izvještavanje o demonstracijama

Prilikom izvještavanja novinari RTCG dužni su da se pridržavaju sljedećih standarda:

- a) treba da saznaju identitet organizatora, svrhu demonstracija i broj učesnika;
- b) odluci da se izvještava sa demonstracija ne treba da obaveštavaju nikoga van RTCG; mogućnost izsještavanja može uticati na posjećenost i planove organizatora';
- c) da distancu od organizatora i demonstranata;
- d) timovi koji izvještavaju treba da budu oprezni kada su u pitanju osobe ili grupe kojima je cilj da budu snimljene;
- e) timovi koji izvještavaju ne smiju da prihvate nikakve sugestije ili zahtjeve demonstranata

- koji bi mogli dovesti do insceniranja dogadaja;
- f) kada je planirani javni dogadjaj prekinut demonstracijama, sam dogadjaj treba da dobije zasluženu medjisku pažnju;
 - g) odluka da se emituje izvještaj mora biti zasnovana na značaju dogadaja, protesta ili
 - h) demonstracija.

Gradanski nemiri

Kada se planira izvještavanje o dogadajima prilikom kojih može da se očekuje nasilje, treba preduzeti sve mjere predostrožnosti kojima se obezbjeduje da prisustvo novinara, kamera ili mikrofona RTCG ne predstavlja provokaciju. Ukoliko njihovo prisustvo očigledno izaziva potencijalno opasnu situaciju, oni treba da prestanu da koriste opremu za snimanje i u nekim slučajevima daje sklone.

Terorizam

Novinari Radija Javnog medijskog servisa, Televizije Javnog medijskog servisa i Internetske publikacije javnog medijskog servisa, dužni su da objektimo izvještavaju o svim vidovima terorizma. Novinari RTCG moraju da se postaraju da bilo koja njihova aktivnost ne ugrozi živote talaca niti da omesta napore nadležnih organa za oslobođanje talaca.

Kada izvještavaju o aktivnostima terorista, novinari i kamermani RTCG treba da se pridržavaju sljedećih smjermaca:

- a) Svaku direktnu komunikaciju sa teroristima/osobama koje drže taoce koja sadrži informacije o trenutnem ili planiranim terorističkim akcijama treba odmah prenijeti direktorima Radija i Televizije.
- b) Neće se direktno prenositi izjave ili intervjuji sa teroristom/osobom koja drži taoce bez odobrenja direktora programa. Takvo odobrenje daće se samo u izuzetnim slučajevima.
- c) Izjave ili zahtjevi terorista/osoba koje drže taoce spadaju u sastavni dio incidenta. U većini slučajeva treba ih emitovati u skraćenoj verziji da bi se izbjegla opasnost manipulacije.
- d) Telefonski ili drugi kontakt sa taocima ili teroristima/osobama koje drže taoce treba ostvariti samo ako, po procjeni direktora Radija, direktora Televizije i direktora Inteneske publikacije, ta aktivnost ne ometa komunikaciju nadležnih organa niti dodatno ugronva sigurnost talaca
- e) Reporteri i producenti treba odmah da prenesu direktorima Radija i Televizije svaki zahtjev nadležnih organa da se iz bezbjednosnih razloga odloži emitovanje odredene informacije vezme za krizu ili istragu koja je u toku.

Izvještavanje o kriminalu i nezgodama

Prilikom izvještavanja o kriminalu i nezgodama treba izbjegavati senzacionalizam. Treba nastojati da se izbjegne stvaranje neosnovane panike. Neophodno je objektivnim izvještavanjem obavještavati ljudе o opasnosti od nasilnog kriminala. Prilikom izvještavanja o kriminalu, novinar RTCG dužni su da tragaju za svim relevantnim činjenicama, uzimajući u obzir da pravo na informisanje ne treba da ugrozi pravo na privatnost i dostojanstvo pojedinaca.

PROFESIONALNA SREDSTVA

Član 23

Tekst

Tekst treba da se fokusira na činjenice. Kada se izvještava o krivičnim djelima može se govoriti o sumnjičenima, ali ne i o kriminalcima. Primjenjuje se princip daje svakog nevinog dok ga sud ne proglaši krivim. Kada nije dostupna informacija iz zvaničnih izvora, novinari RTCG su dužni da navedu iz kojih izvora su dobili podatke.

Novinari RTCG se u principu oslanjaju na nalaze istražnih organa, policije i stručnjaka. Kada otkriju dvosmislenost, kontradiktornost, obmanu, neaktivnost i/ili nekonzistentnost u zvaničnoj istraži, mogu da pokrenu paralelno novinarsko istraživanje. O tome su dužni da obavijeste direktora programa.

I kada zvanični izvori objavljaju inicijale osumnjičenih ,a radi se o javnim ličnostima (iz politike, sporta, estrade itd.). može da se objavi puno ime uz prethodno odobrenje direktora programa U tom slučaju treba naznačiti izvor.

Slika

Kada se snimaju i montiraju izvještaji o kriminalu nije u skladu sa našim profesionalnim standardima da:

- a) prikazujemo bespomoćne žrtve zločina ili nezgode, krupni plan okrvavljenih lica ili tijela itd. Takve scene treba snimati iz daljine. tako da detalji koji bi mogli da otkriju identitet žrtve ne budu prepoznatljivi;
- b) novinari i drugi stvaraoci programa RTCG dužni su da se postaraju da asocijalno ili kriminalno ponašanje ne predstavljaju na način koji može podsticati identifikaciju i podražavanje.Posebno treba biti oprezan u prezentiranju kriminalnih tehnika.

PRIKRVENE METODE PRIKUPLJANJA VIJESTI

Član 24

Prikrvene metode prikupljanja vijesti treba primjenjivati samo poslije razmatranja njihove zakonitosti, pravednosti i mogućnosti da dode do narušavanja nečije privatnosti. Ovaj način prikupljanja podataka praktikuje se jedino ako su u pitanju informacije od nespornog značaja za javnost ,a ne mogu se dobiti ni na koji drugi način.

Lažno predstavljanje

Prilikom prikupljanja informacija zaposleni u RTCG ne smiju da se služe nečasnim metodama i nelegitimnim sredstvima. Zaposleni u RTCG ne smiju da se lažno predstavljaju niti lažno da prikazuju namjere da bi došli do informacije.

Medutim, može biti slučajeva kada legitimnoj programskoj svrsi služi da novinar ne otkrije svoju profesiju već da traži informacije kao običan građanin. Do toga može doći,. na primer, prilikom ispitanja načina obanjivanja javnosti.. Ukoliko se smatra važnim i da je u javnom interesu da se traži informacija na mjestima gdje javnost obično nema pristup, a da se ne otkriva da će biti konšćena u novinarske svrhe,prethodno se mora dobiti odobrenje direktora Radija, direktora Televizije i direktora Internetske publikacije.

Skrivene kamere i mikrofoni

Opšte pravilo da novinari RTCG ne mogu koristiti skrivene kamere, mobilne telefone i mikrofone za prikupljanje informacija.

U izuzetnim slučajevima dozvoljeno je korišćenje skrivenih uredaja za snimanje. Skriveno snimanje moraju da odobre direktori Radija , direktora Televizije i direktora Internetske publikacije. Odobrenje se može dati samo ako je dobijena informacija od nespornog interesa za javnost- ako je nezamjenljiva i ako se do nje ne može doći na drugi način.

Laki zabavni i slični programi mogu da sadrže ulične ankete ako ljudi koji se pojavljuju u tim snimcima daju za to dozvole prije emitovanja materijala.

Prikupljanje zvaničnih/poverljivih informacija

Informacije koje iz vladinih institucija dodu do novinara nezvaničnim putem posebna su vrsta anommnog informisanja koja se koristi kada određeni državni funkcioneri žele da obavijeste javnost o poverljivim temama. Uvijek se mora pažljivo provjeri kredibilitet i cilj takvih informacija.

Istraživačko novinarstvo

Od sušunskog je značaja da se programi RTCG baziraju na skrupuloznom i iscrpnom istraživanju da bi bili u skladu sa principima tačnosti, integriteta, pravednosti i sveobuhvatnosti. Novinari moraju da uzmu u obzir sve raspoložive dokaze i da uključe spektar stavova vezanih za temu koja se obraduje.

Neophodno je omogućiti svim stranama koje su direktno uključene da predstave stav. Kako bi se izbjegla mogućnost zloupotrebe plasiranjem netačnih ili neobjektivnih informacija, novinar mora pažljivo da provjeri pouzdanost izvora i da prikupi dokaze iz drugih izvora.

Obrada informacija

Voditelji i autori intervjeta

Voditelji i autori intervjeta moraju da imaju fer odnos prema svojim gostima. Oni ne treba da budu zahtjevni i kntični prema jednima, a prema drugima pomirljivi i naklonjeni im..

Reporteri

Uloga reportera je da prenosi vijesti slušaocima i gledaocima uz maksimalnu korektnost, tačnost i integritet.

Svrha smještanja u kontekst i obezbjedjivanje analize jeste da se osigura da publika, koja se na novinarstvo oslanja kao na primarni izvor informisanja, dobije što, jasno objašnjenje o vijestima, ličnostima i problemima.

Gosti komentatori

RTCG ne prihvata kao mišljenja komentatora koje poziva da artikulišu različiti spektar mišljenja o aktuelnoj temi. RTCG se trudi da obezbijedi predstavljanje širokog dijapazona mišljenja - posebno kada je riječ o kontroverznim temama. RTCG, dakle, pokušava da odabere komentatore sa referencama koje ih kvalifikuju da daju stručna mišljenja. Svaki značajan aspekt komentatorove reputacije mora biti jasno naveden kako bi publika bila u prilici da iz prave perspective ocijeni njegovo gledište.

Montaža

Uprkos vremenskim ograničenjima koja nameću radio i televizijska produkcija proces montaže mora da rezultira stvanim reflektovanjem onoga što se prvo bitno vidjelo i čulo.

Krajnji rezultat montaže jeste kompresija stvarnosti, dio stvarnosti koji mora u jednakoj mjeri da reflektuje esencijalnu istinu.

Montaža intervjeta

Prilikom montaže intervjeta novinari i producenti se pridržavaju sljedećih smjernica:

- a) Pitanja i odgovore ne treba montirati tako da izmijene prvo bitno značenje ili iskrive smisao prvo bitnog intervjeta u cjelini.
- b) Odgovori na pitanja dati u jednom kontekstu ne smiju biti montirani u drugom.
- c) Odgovor na pitanje ne smije biti smješten u program i predstavljen kao odgovor na drugo pitanje.
- d) U slučajevima kada proces montaže zahtijeva ponavljanje pitanja, reakcija i snimljenih dodataka, priroda i namjera originalnog odgovora mora biti očuvana.
- e) Slušaoci i gledaoci ne smiju biti zavedeni da pomisle da se medu ljudima odvija diskusija kada takva diskusija nije snimljena.
- f) Radi pravednosti i profesionalizma, snimljeni intervjeti ne smiju trpjeti dodavanja, izmjene,

iskriviljivanja ili potpuno nova pitanja koja postavlja novinar.

Upotreba arhivskog materijala

Potrebno je obavijestiti publiku kada su audio ili vizuelni materijali koji se prikazuju snimljeni mnogo ranije.

Ponovno prikazivanje intervjeta ili dijela intervjeta treba obaviti na način koji ne iskriviljuje kontekst originalnog intervjeta.

Prije intervjuisanja djece ili drugačijeg uključivanja u programe potrebno je tražiti prstanak roditelj, zakonskih staratelja ili škole.

Novinari i drugi autori treba da vode računa o načinu kreiranja programa, o uticaju tog programa na djete koje u njemu učestvuje kao i o uticaju koji može imati kada bude emitovan.

Kada se obradjuje opasna ili nezakonita dječija aktivnost kao što je uzimanje droge ili prostitucija preporučljivo je da programske koji kontaktiraju sa tom djecom prate stručnjaci.

Identifikacija djece u dokumentarnom programu koji prikazuje njihovu nezakonitu ili asocijalnu aktimost može pokrenuti ozbiljna etička pitanja.

Iako može postojati interes javnosti da se ta dieca identifikuju, njihov dugoročni interes i potreba je da ostanu anonymni.

Autori programa kada njesu sigurni kako da u posebnim slučajevima izbalansiraju interese treba da se obrate prepostavljenom. Pristanak roditelja ne mora biti dovoljan ranog da se otkrije identitet djeteta ukoliko se procijeni da bi za budućnost djeteta bilo bolje da ostane anoniman. Prilikom snimanja asocijalnih ili kriminalnih aktivnosti djece, u cilju pokazivanja radnje a ne počinilaca-,opšte je pravilo u RTCG da se identitet djece ne otkriva.

Intervjui sa djecom zahtijevaju poseban oprez jer je sugestivnim pitanjima djecu lako navoditi na poželjne odgovore. Autori programa treba da dozvole djeci da sama govore s tim što djecu ne treba unižavati niti im povladjivati.

Pojedinosti koje se tiču identifikacije maloljetnika na sudu, bilo u svojstvu svjedoka, optuženog ili drugog, ne treba da budu otkrivene. Ove zabrane uključuju i naziv škole i adresu. Ne smije se emitovati snimak osobe ispod 18 godina. Dijete koje je uključeno u kriminalne aktivnosti, bilo daje žrtva ili svjedok. ne smije biti identifikovano.

Isto važi i za sudenja o dodjeljivanju, usvajanju, starateljstvu i drugim pitanjima. Djeca žrtve seksualnog nasilja takođe ne smiju da budu identifikovana.

Upotreba tehnologije u uredišća svrhe

Specijalni efekti, uključujući zvučne efekte, treba da budu upotrebljavani s posebnom pažnjom kada je predstavljanje novinarskog materijala u pitanju. U rijetkim prilikama kada se oni koriste treba se naročito pobrinuti da ne dođe do iskriviljivanja stvarnosti i da se ne stekne utisak uredničkog komentara

Komponcija slike

Zbog dominantne sugestivne snage, snimci kamerom su presudni faktori u postizanju emocionalne i racionalne identifikacije, stvaranja utisaka, sudova i mišljenja. Dva su preovladavajuća pristupa kamere: subjektivni ili lični (u igračkim programima) i objektivni ili izveštajni (u informativnim programima).

Snimci u informativnom programu treba da reflektuju dogadjaj ili aktuelnost objektima. Jedini mogući

elemenat fikcije je trajanje, kada stvarno trajanje dogadaja biva adaptirano prekidima i montažom kako bi se dogadaji snijestio u odgovarajući vremenski okvir. Živi prenosi dogadaja i aktivnosti predstavljaju izuzetak.

Vizuelna sredstva dozvoljavaju nemajerna ili namjerna odstupanja od realne slike dogadaja, okolnosti ili ličnosti. Zato treba razmotriti pozicije i uglove kamere kao i postprodukcione izmjene koje prouzrokuje primjena tehničkih sredstava.

Snimanje, odabir pozicija i kamere

U informatimo-dokumentarnim programima treba izbjegavati upotrebu donjih i gornjih rakursa kada se prikazuju ličnosti posebno, naročito one iz javnog života.

Korišćenje donjeg rakursa povećava osobu koja se prikazuje, dok korišćenje gornjeg rakursa daje suprotan efekat.

Snimci koji otkrivaju privatan život i reakcije prikazanog pojedinca ili intimne detalje mogu biti upotrijebljeni jedino ako se dobije odobrenje od osobe koja je na snimku.

Konšćenje post-produkcionе kompjuterske tehnologije

Korišćenje kompjuterske animacije i specijalnih efekata može kompromitovati autentičnost i integritet snimljenog materijala. U informatim programima treba izbjegavati upotrebu efekata kao što su zaustavljanje kadra, usporavanje kretanja, dvostruko eksponiranje i drugih efekata koji modifikuju prikazano, osim u slučajevima kada korišćenje takvih efekata omogućava dobijanje detaljnih informacija o dogadaju, dešavanjima ili ličnosti.

Rekonstrukcija i simulacija dogadaja

Rekonstrukcija ili simulacija može biti najefektnije sredstvo prenošenja nekih tipova informacija kao što su informacije vezane za istraživanje prostora ili dogadaja koji situiraju neku nesreću. Ukoliko neki dogadaj ili njegov dio rekonstruisan ili simuliran u toku programa, to se mora na auditivan ili vizuelan način predaći publici.

Arhivski materijal

Etiketiranje arhivskog materijala

Arhivski materijal koji se koristi da ilustruje tematske dogadaje ili problematiku treba da bude jasno označen. Arhivski materijal ne bi trebalo da se koristi u svrhu ilustrovanja dogadaja na način koji bi gledaoce i slušaoce da povjeruju daje taj arhivski materijal prikaz realnog dogadaja koji se obraduje.

Zloupotreba arhivskog materijala.

Ukoliko to nije jasno iz konteksta izvještaja, upotreba arhivskog materijala mora biti propracana etiketom "arhivski materijal" i datumom snimanja.

Ne treba upotrebljavati arhivski materijal za ilustrovanje dogadaja na način koji bi mogao da dovede publiku do pogrešnih zaključaka. Ovo stanovište podrazumijeva poštovanje sljedećih principa:

- a) Arhivski materijal jednog dogadaja ne treba koristiti za ilustraciju drugog dogadaja.
- b) Dramatizovani prikazi ili rekonstrukcije ne treba da budu predstavljeni kao dokumentarni materijal. Dramatizovana scena kao sredstvo pripovijedanja u dokumentarnom filmu zbog nedostatka autentičnog materijala mora biti jasno signalizirana publici.

- c) Dogadaj može biti rekonstruisan sa prevashodnom svrhom prenošenja stvarnih informacija a zbog nedostatka autentičnog materijala, i to mora biti jasno označeno.
- d) Stalno ponavljanje istog materijala u ilustrovanju različitih tema koje su predmet vijesti i aktualnosti može da dovede do pogrešnog razumijevanja, posebno onda kada uključuje snimke ljudi koje je moguće identifikovati.

Arhivski materijal koji prikazuje zločine

Svaka upotreba materijala koji prikazuje zločine treba da bude predmet posebne odluke zasnovane na prosudjivanju i dobrom ukusu. Upotreba ovakvog materijala podrazumijeva poštovanje sljedećih načela:

- a) Nije dozvoljeno koristiti arhivski materijal jednog poznatog zločina da se ilustruje drugi zločin.
- b) Nije prikladno upotrebljavati slike scene zločina prilikom najave predstojeće istrage ili sudjenja
- c) Prilikom odabira ilustrativnog arhivskog materijala, moramo izbjegći nesmotrenu i učestalu upotrebu rasnih, nacionalnih, religijskih, seksualnih i drugih stereotipa.

Miješanje stvarnosti i dramatizacije

Novinarski programi ne smiju da kao pravilo prihvate princip mijčanja stvarnosti (vizulnih i auditivnih prikaza stvarnih dogadaja i stvanih ljudi) sa dramatizovanim prikazom realnih i istorijskih ličnosti i dogadaja.

U slučaju da se to dogodi, dramatizovani dio mora biti jasno identifikovan.

Satira

Satira je prilično dvosmislena u svom efektu pa njena upotreba u programima može dovesti do zabune kod publike. Satirične sadržaje treba tretirati na način da ih publika jasno prepozna kao informacije predstavljene iz humorističkog ugla.

POŠTOVANJE SHVATANJA SLUŠALACA I GLEDALACA

Član 24

Poštovanje dobrog ukusa

U primjeni standarda naročito u pogledu jezičkog izražavanja, nasilja i seksualnog ponasanja postojaće određeni stepen odgovorne fleksibilnosti. Syjesni smo da postoje različiti standardi koji se mogu primijeniti na različite ciljne grupe. Postoje oštре razlike oko onoga što se smatra prihvatljivim za emitovanje zavisno od društvene sredine i generacijske pripadnosti. Ne postoji konsenzus oko toga šta je "protivno dobrom ukusu", staje "pristojno" ili "eksplicitno" u prikazivanju seksualnih pitanja. na primjer Ono što se smatra nepristojnim u jednoj starosnoj grupi savršeno je prihvatljivo za druge.

Scene nasilja:

Neće se prikazivati materijal koji odobrava promoviše ili nasilje. Ove restrikcije se ne odnose na bona fide naučne, dokumentarne, dramske, umjetničke ili debatno-diskusione programe.

Scene bola i patnje:

Mogu se koristiti samo onda kada je to neophodno za razumijevanje informacija važnih za publiku. Prikazivanje ličnog bola u programu ponekad može biti legitimno, ali se ne smije eksplorativati radi senzacionalističkog efekta.

Scene seksa:

Neće se emitovati materijal koji sadrži scene seksa u kojima su osobe mlađe od 18 godina, materijal koji prikazuje eksplisitne scene seksa ili bestijalnosti, zatim materijal koji sadrži seksualno ponašanje kojim se degradira osoba u smislu određenog oblika mržnje zasnovane na polu i materijal koji sadrži seksualno ponašanje koje podstiče na nasilje. Sva ova ograničenja ne odnose se na bona fide naučne, dokumentarne, umjetničke i dramske materijale.

Jezik:

Uvredljivi jezik se neće koristiti prije 22 časa na televiziji i u vrijeme kada je vjerovatno da će veliki broj djece biti u publici.

Program za odrasle:

Programi na televiziji koji sadrže scene nasilja, eksplisitne seksualne scene ili uvredljivi jezik namijenjene su odrasloj publici i neće se prenositi prije graničnog koje počinje u 22 h.

Djeca u auditorijumu i program za djecu:

RTCG neće emitovati sadržaj koji nije podoban za djecu u terminima kada se može očekivati da djeca čine dio publike. Programi za djecu moraju se pridržavati specijalnih smjemica vezanih jezičko izražavanje, nasilje, konflikte u porodici, smrt ili moguće imitacije takvih dogadaja.

RTCG u programima namijenjenim djeci mladima posebno će da promoviše i da podstiče multikulturni i multinalatinacionalni pristup kako bi im omogućili da odrastaju u razumijevanju da je kulturna, vjerska i nacionalna različitost prirodan i pozitivan činilac crnogorskog društva.

Zdravstvena pitanja:

Sve činjenice sa potencijalnim uticajem na zdravlje ljudi treba provjeriti sa medicinskim stručnjacima prije emitovanja, čak i kada to može dovesti da kašnjenja u produkciji tog programa. RTCG se striktno pridržava principa povjerljivosti podataka o pacijentima i njihovim medicinskim dosjeima. RTCG ne smije, ni na koji način, povrijediti osjećanja pacijenta niti dostojanstvo. Obaveza da postaje privatnost pacijentovih bližnjih i drugih rođaka. Privatnost ljudi treba da bude zaštićena i prilikom izvještavanja o prirodnim katastrofama. Krupne planove povrijedjenih ili na drugi način ugroženih pojedinaca treba izbjegavati kad god je to moguće.

Upustva za gledaoce i slušaoce:

Kad program sadrži nasilje, scene seksa i/ili uvredljiv jezik, RTCG će, kako bi publici pomogla u odabiru programa- pružati savjetodavnu pomoć u vidu smjemica koje tretiraju prikladnost uzrasta gledalaca određenom programu i koje će biti emitovane na početku programa kad god je to potrebno.

PROGRAMI POSEBNOG INTERESA

Clan 25

Programi za nacionalne i etničke zajednice

RTCG posvećuje stalnu pažnju životu pripadnika svih nacionalnih i etničkih zajednica u Crnoj Gori. U tom cilju:

- a) RTCG će podsticati, afirmisati i promovisati multikulturalnost, multikonfesionalnost i multietnički sklad u CG kao temeljne odrednice i najviše civilizacijske vrijednosti;
- b) RTCG će kulturne, etničke i vjerske zajednice prikazivati uravnoteženo i objektivno,

- izbjegavajući stereotipe;
- c) RTCG će podsticati i promovisati kulturu tolerancije multikulturalnim programskim sadržajima, obavezno ih emitujući i u najgledanijim terminima.
 - d) Crnogorci i pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u dijaspori.

Crnogorci i pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u inostranstvu preokupacija (možda je bolje reći „predmet su pažnje”) su programa Javnog medijskog servisa(RTCG). Njihov život i rad reflektuju se u programima RTCG koja se bavi njihovim specifičnim potrebama i održava vezu sa njima.

PREDSTAVLJANJE POJEDINIХ DJELOVA DRUŠTVA

Član 26

RTCG ima obavezu da služi svim slojevima društva.

RTCG u svojim programima isključuje mogućnost diskriminacije po osnovu pola, mesta, porijekla, kulture, političkog mišljenja, socijalnog statusa, seksualne orijentacije, religijske pripadnosti, bračnog statusa ili invalidsotи.

Prikazivanje žena

Neprikladno je stvarati utisak i naglašavati da su neke aktivnosti rezervisane samo za jedan pol. Pošto gotovo za sve ženske profesije postoje termini koji nijesu seksistički, treba koristiti takve termine.

Prikazivanje osoba sa invaliditetom

Osobe sa invaliditetom treba da budu predstavljenje na pravi način u svim programima RTCG, a publika treba da bude tačno i nepristrasno obaviještena i upozorenata o njihovim problemima i interesima.

Terminologija koja se koristi treba da bude moderna i priznata od strane stručnjaka da se upotreba zastarjelih, uvredljivih termina iz svakodnevnog govora izbaciti.

Prigodnu terminologiju koristimo i kada su u pitanju djeca sa invaliditetom.

Osobe sa invaliditetom treba omogućiti da uđu u studio gdje se programi produciraju i predstaviti ih u programu onako kako oni žele.

Prikazivanje seksualnih manjina

Kada se prikazuje program namijenjen seksualnim manjinama treba izbjegavati pojednostavljivanja, stereotipe i donošenje ličnih sudova. Ne smije se zamjeniti homoseksualnost sa transvestizmom ili transseksualnošću.

Programi namijenjeni starijim osobama

RTCG posebnu pažnju obraća na prikazivanje programa namijenjenog starijim osobama da se pomogne u oblikovanju odgovarajućeg stava javnosti prema sve brojnijoj starijoj populaciji.

Djeca i maloljetnici u programima RTCG

Djeca mogu biti uključena u programe na vise načina: kao glumci, intervuisani, učesnici programa, povremeno čak i kao autori programa.

Takođe, treba da poštujemo interesovanja djece kao gledalaca i slušalaca programa RTCG i kada su ti programi namijenjeni specijalno njima i publici uopšte.

Prije intervjuisanja djece ili njihovog drugačijeg ukljičivanja u programe potrebno je tražiti pristanak roditelja, zakonskih staratelja ili škole.

Novinari i drugi autori treba da vode računa o načinu kreiranja programa, o uticaju tog programa na dјete koje u njemu učestvuju kao i o uticaju koji može imati kada bude emitovan.

Kada se obraduje opasna ili nezakonita dječja aktivnost kao što je uzimanje droge ili prostitucija, preporučljivo je da programske timove koji kontaktiraju sa tom djecom prate stručnjaci.

Identifikacija djece u dokumentom programu koji prikazuje njihovu nezakonitu ili asocijalnu aktivnost može pokrnuti ozbiljna etička pitanja.

Iako može postojati interes javnosti da se ta djeca identifikuju, njihov dugoročni interes i potreba je da ostanu anonimni.

Autori programa kada nijesu sigurni kako da u posebnim slučajevima izbalansiraju interese treba da se obrate pretpostavljenom.

Pristanak roditelja ne mora biti dovoljan razlog da se otkrije identitet djeteta ukoliko se procijeni da bi za budućnost djeteta bilo bolje da ostane anoniman.

Prilikom snimanja asocijalnih ili kriminalnih aktivnosti djece u cilju pokazivanja radnje a ne počinilaca, opšte je pravilo u RTCG da se identitet djece ne otkriva.

Intervjui sa djecom zahtijevaju poseban oprez jer je sugestivnim pitanjima djecu lako navoditi na poželjne odgovore. Autori programa treba da dozvole djeci da sama govore s tim što djecu ne treba unižavati niti im povladivati.

Pojedinosti koje se tiču identifikacije maloljetnika na sudu, bilo u svojstvu svjedoka, optuženog ili drugog, ne treba da budu otkrivene. Ove zabrane uključuju i naziv škole i adresu. Ne smije se emitovati snimak osobe ispod 18 godina. Dјete koje je uključeno u kriminalne aktivnosti, bilo daje žrtva ili svjedok ne smije biti identifikovano.

Isto važi za sudenja o dodjeljivanju, usvajanju, starateljstvu i drugim pitanjima. Djeca žrtve seksualnog nasilja takođe ne smiju da budu identifikovana.

UTICAJI NA PROGRAM

Član 27

Zahtjevi RTCG da ne emituje material

Kada je materijal snimljen u skladu sa novinarskim pravilima, može se koristiti za emitovanje ukoliko se ne ispriječe preovladujući interesi programa i ako nije bilo drugih dogovora postignutih u vrijeme snimanja.

Prilikom odlučivanja opravdanosti razloga zahtjeva za neemitovanje materijala zbog programskih potreba moramo se osloniti na sopstveno rasudivanje.

Ukoliko se zahtjevi za neemitovanje pojave nakon što je materijal snimljen uz pristanak sagovornika, producenti i supervizori moraju da ispitaju prirodu dogovora postignutog u vrijeme snimanja. Ukoliko je namjera da se materijal upotrijebi u skladu sa tim dogовором, zahtjev za neemitovanje materijala će se odbiti. Uvijek treba nastojati da se objasni pozicija RTCG.

Veto na programski materijal od strane pozvanih učesnika u program.

Učesnicima u programu se neće dati pravo veta na bilo koji dio programa.

ZAŠTITA PROFESIONALNIH STANDARDA

Član 28

U skladu sa zakonima koji vaze za RTCG, slušaoci i gledaoci svojim žalbama, predlozima i sugestijama najprije treba da se obrate Ombudsmanu i Komisiji za programske sadržaje na albanskom jeziku i jezicima pripadnika drugih manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Ombudsman i Komisija Savjeta RTCG služiće se gore navedenim ciljevima i standardima kao osnovom za donošenje svojih preporuka i stavova. Preporuke i stavovi ombudsmana i komisije objavljaju se na web-sajtu RTCG.

Savjet prema prethodnom nalazu Ombudsmana i komisije u vezi sa kršenjem programskih principa i profesionalnih standarda i nalaže odgovarajuće mjere.

REKLAMIRANJE, PROMOCIJA I SPONZORSTVO NA PROGRAMIMA RTCG

Član 29

U skladu sa Statutom RTCG, Savjet RTCG donosi poseban pravilnik o sponzorisanju i oglašavanju na programima RTCG na osnovu programskih kvota koje će propisati Savjet Agencije za audiovizuelne medijske usluge u skladu sa evropskim standardima.

OSTALA PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI NOVINARA, UREDNIKA, DRUGIH AUTORA PROGRAMA I ORGANA RTCG

Član 30

Ostala prava, obaveze i odgovornosti novinara, urednika, drugih autora i organa RTCG utvrđuju se Etičkim kodeksom RTCG koji donosi Savjet RTCG.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 31

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG prestaju da važe Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG br 01-3962 od 10.06.2021. godine.

Ovaj dokument stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na internet publikaciji RTCG www rtcg me.

PREDSJEDNIK SAVJETA RTCG

doc dr Veselin Drljević

